

v tomto směru zmateční stížnosti vyhověti, napadený rozsudek v této části zrušiti a obžalovanou v tomto směru z obžaloby zprostiti a vyměřiti jí za zbývající část odsuzujícího rozsudku nový trest.

Čís. 3825.

Programatické vstupní prohlášení příslušníka komunistické strany při ustavující schůzi okresního zastupitelstva je již svou povahou určeno veřejnosti, nikoliv jen přítomným členům tohoto shromáždění.

Podněcováním ve smyslu § 15 čís. 3 zák. na ochr. rep. jest každé intelektuelní působení na cit a na vůli posluchačů, které může osoby, snad již nakloněné a rozhodnuté dopustiti se činů v § tom uvedených, posílit a utvrditi v jejich smýšlení a rozhodnutí.

Okolnost, že političtí druhové obžalovaného znali obsah prohlášení, nevylučuje, že byli jeho přednesem podněcováni k trestným činům.

Nezáleží na tom, zda podněcování mělo nebo mohlo míti přímý a bezprostředně se projevující účinek, zda vyvolalo v posluchačích patrný dojem (patrné hnutí).

Při zjišťování subjektivní stránky trestných činů podle zákona na ochr. rep. (§ 14 čís. 1, 5) lze přihlížeti i k obecně známým cílům a k programu (komunistické) strany, z jejíhož příkazu a v jejichž intencích pachatel jednal.

Skutková podstata přečinu podle § 18 čís. 2 zák. na ochr. rep., pokud se jedná o poškození bezpečnosti státu, veřejné bezpečnosti a veřejného pořádku, může býti naplněna, i když se účinky nepravdivé zprávy jeví v menším okruhu osob a místa; její sdělení ve shromáždění okresního zastupitelstva nevylučuje, by se zpráva ta dalším působením přímých posluchačů projevu nedostala též k vědomosti většího počtu lidí.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1930, Zm I 692/29.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Liberci ze dne 28. srpna 1929, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným zločinem výzvy k trestným činům podle § 15 čís. 3 zákona na ochranu republiky, přečinem rušení obecného míru podle § 14 čís. 1 a § 14 čís. 5 a přečinem šíření nepravdivých zpráv podle § 18 čís. 2 téhož zákona, mimo jiné z těchto

d ů v o d ů:

Zmateční stížnost obžalovaného doličuje zmatečnosti podle § 281 čís. 4, 5, 9 písm. a) a 10 tr. ř., nelze jí však přisvědčiti v žádném směru. Průvodní návrh obžalovaného na výslech čtyř svědků o tom, že v ustavující schůzi okresního zastupitelstva přítomní komunističtí členové zastupitelstva znali obsah prohlášení již dříve než je obžalovaný přečetl,

byl nalézacím soudem zamítnut právem. I kdyby svědci potvrdili ony okolnosti, nemohla by tato skutečnost změnit nic na rozsudkovém základu a výsledek navržených průvodů nemohl přivodit pro obžalovaného příznivější rozhodnutí. Zmateční stížnost, doličující neúplnost řízení pro zamítnutí onoho návrhu, buduje své vývody na předpokladu, že jen komunističtí členové zastupitelstva, kteří obsah prohlášení již dříve znali, naslouchali jeho předčítání stěžovatelem. O této skutečnosti však, ač i ta jest nerozhodná, nebyl důkaz vůbec veden; svědek Bedřich T. nepotvrzuje, jak nesprávně zmateční stížnost tvrdí, že kromě komunistických členů ostatní členové okresního zastupitelstva vůbec nevěnovali pozornost monotónnímu předčítání projevu, svědek praví jen, že podle jeho mínění naslouchali jen komunističtí členové, zda též někdo jiný, to neví, naslouchati však mohlo všech 24 přítomných členů. Znali-li někteří z nich obsah čteného prohlášení, nevylučuje to, by jeho přečtením nebyl spáchán zločin podle § 15 čís. 3 zák. na ochr. rep. i proti jejich osobám, ježto podněcováním ve smyslu tohoto předpisu jest každé intelektuelní působení na cit a na vůli posluchačů, které může osoby, snad již nakloněné a rozhodnuté dopustiti se zločinů a přečinů, jež jsou uvedeny v předpisu § 15 čís. 3 zák. na ochr. rep., posílit a utvrditi v jejich smýšlení a rozhodnutí. Nevylučovala proto případná skutečnost, že političtí druhové obžalovaného znali obsah prohlášení, by přes to obžalovaný je nepodněcoval k oněm trestným činům jeho přednesem ve shromáždění, a nebyla tudíž mezitímním nálezem nalézacího soudu o zamítnutí navrženého důkazu pro jeho nerozhodnost porušena zásada § 3 tr. ř., ukládající soudu provésti i veškeré důkazy příhodné k obraně obžalovaného.

Ohledně zločinu podle § 15 čís. 3 zák. na ochr. rep. provádí zmateční stížnost hmotněprávní výtky § 281 čís. 9 písm. a) a 10 tr. ř. ze skutkové základny samovolně ustrojené, že obžalovaný pronesl zcela monotónně prohlášení ve veřejném shromáždění za úplné neúčasti členů nekomunistických stran a za nepřítomnosti jiného posluchačstva. Dovožujíc, že se za tohoto stavu (který neodpovídá rozsudkovým skutkovým zjištěním) mohlo jednati nanejvýše o pokus podněcování, nedbá toho, co jest podle § 288 čís. 3 tr. ř. jedině rozhodným pro právní přezkoumávání zrušovacím soudem. Rozsudek zjišťuje, a jen z toho jest vycházeti při výtce nesprávného právního posouzení, že obžalovaný podněcoval přítomné přečtením prohlášení komunistické strany při ustavující schůzi okresního zastupitelstva, by se spojili k úkladům o republiku, by násilím změnili ústavu republiky, demokraticko-republikánskou formu státu; zjišťuje, že si byl obžalovaný vědom dosahu svých slov, jejich způsobivosti působiti v onom smyslu, že bylo též jeho úmyslem vyvolati v přítomných osobách duševní stav, postačující ke spáchání činů, na které poukazyval. Jest proto vzhledem k těmto určitým a přesným zjištěním zcela nemístnou námitka zmateční stížnosti, že obžalovanému nelze přičítati dolosní jednání, že nejednal ve zlém úmyslu a že si byl též vědom nemožnosti podněcovati přítomné. Napovídá-li v této souvislosti zmateční stížnost výtku nedostatku důvodů pro skut-

kové zjištění zlého úmyslu stěžovatelova, stačí poukázat na úvodní odstavec oné části důvodů, kde jest pro skutkové zjištění smyslu projevu a též úmyslu obžalovaného uveden souhrnně program komunistické strany, způsob jejího psaní, jejich řeči, skutečnost, že obžalovaný jest jedním z komunistických vůdců a dělá dojem inteligenta; rozsudek výslovně zjišťuje, že si byl obžalovaný »podle svého vzdělání« vědom, že tímto působením na mysl druhých osob může otřásti jejich právními názory o bezprávnosti a zavržitelnosti těchto zločinů. Jak bylo již dříve podotčeno, jest bez významu, zda některé z přítomných osob znaly již dříve obsah prohlášení; na věci nemění nic ani okolnost, rozsudkem sice výslovně nezjištěná, vyplývající však jako samozřejmost z povahy politického složení okresního zastupitelstva, že ostatní členové tohoto sboru, kromě členů strany komunistické, byli politického smýšlení nesrovnávajícího se s programem této strany. Zmiňuje-li se o této okolnosti zmateční stížnost, vycházející patrně z úvahy, že přední členové jiných politických stran nebyli by přístupnými zločinnému podněcování z řad strany komunistické, jest namítnouti, že podle trvalé judikatury nejvyššího soudu nezáleží na tom, zda podněcování mělo nebo mohlo míti přímý a bezprostředně se projevující účinek, zda vyvolalo v posluchačích patrný dojem, není třeba, jak míní zmateční stížnost na jiném místě, by bylo pozorovatelné pohnutí v osobách přítomných při projevu. V souzeném případě šlo o programatické vstupní prohlášení komunistické strany při ustavující schůzi okresního zastupitelstva, o prohlášení, jež již svojí povahou nebylo určeno jen přítomným členům tohoto shromáždění, nýbrž i veřejnosti. I kdyby řeč obžalovaného nejevila snad a neměla přímého účinku u přítomných posluchačů, mohli tito obsah a její myšlenky sdělití dalším osobám a projev mohl se z okruhu shromáždění dostat k vědomí jiných osob, a byl způsobilým působiti dále způsobem naznačeným v zákoně. Odpovídá také povaze tohoto zločinu, když rozsudek uvádí, že jest lhostejno, že snad všichni přítomní nenaslouchali; rozsudek tím nepraví, že obžalovanému nikdo nenaslouchal, že bylo vůbec vyloučeno (pro překážku odjinud v to vešlou), by se obsah projevu mohl dostat někomu k vědomí a podle úmyslu pachatelova »podněcovati« ať již dotyčnou osobu samotnu, ať jejím prostřednictvím další jednotlivce nebo větší množství lidí.

Pokud zmateční stížnost svémocně vykládá smysl odstavce V. a VII., v nichž rozsudek spatřuje podněcování k zločinu podle § 1 zák. na ochr. rep., není provedena po zákonu. Jen nalézací soud jest podle §§ 258 a 288 čís. 3 tr. ř. oprávněn zjistiti a určití podle výsledků řízení smysl, význam a účel projevu, tato skutková zjištění zmateční stížnost nenapadá úspěšně žádným formálním zmatkem. Ve stížnosti nelze spatřovati ani naznačenu výtku nedostatku důvodů, že zjištěný smysl a význam projevu nebylo lze odvoditi podle zásad logického myšlení z jeho doslovu. Míní-li stížnost, že svržení kapitalistického řádu jest možné i bojem hospodářským bez násilí zbraněmi, vláda rolníků a dělníků že může býti zřízena i cestou pokojnou, »hlasovacím lístkem«, odporuje tomuto výkladu stěžovatelova prohlášení ta stat' řeči, kde se výslovně

praví, že vítězná porážka není možná cestou parlamentního boje, nýbrž jen svržením . . . , tedy násilím.

Totéž platí obdobně i pro hmotněprávní výtky, které vznášejí zmateční stížnost proti odsouzení obžalovaného pro přečiny podle § 14 čis. 1 a 5 a § 18 čis. 2 zák. na ochr. rep. I tu rozsudek skutkově zjišťuje veškeré zákonné znaky dotyčných přečinů po objektivní i subjektivní stránce (při přečinu rušení obecného míru podle § 14 čis. 1 zák. na ochr. rep. pobuřování proti demokraticko-republikánské formě státu i samostatnosti Československé republiky, úmysl vyvolati nepřátelské smýšlení proti státu pro jeho vznik, proti jeho samostatnosti, jakož i vědomí, že jeho jednání jest způsobilé pobuřovati proti řečeným právním statkům) a odporuje zákonnému doličování zmatečnosti podle § 281 čis. 9 písm. a) tr. ř., když si zmateční stížnost samostatně vykládá (§ 288 čis. 3 tr. ř.) význam a smysl řeči způsobem odlišným od skutkových zjištění nalézacího soudu, po případě ona zjištění vůbec popírá (§ 14 čis. 5 zák. na ochr. rep.). Vytýká-li v této souvislosti, že rozsudek použil pro svoje zjištění jako důkazu i program komunistické strany, ač program ten nebyl předmětem řízení, že stěžovatel nemůže býti činěn zodpovědným za jednání strany, přehlíží, že se odsuzující výrok pohybuje jen v rámci toho projevu, který obžalovaný sám pronesl, a že prokázaná skutečnost, že obžalovaný jest jedním z vůdců komunistické strany, plně opravňovala nalézací soud, by při zjišťování subjektivní stránky jeho trestných činů přihlížel i k obecně známým cílům a k programu strany, z jejíhož příkazu a v jejichž intencích obžalovaný jednal, a který tudíž spolupůsobil při jeho úmyslu, vědomí. Nelze přisvědčiti stížnosti ani s hlediska přečinu podle § 18 čis. 2 zák. na ochr. rep., že výrok obžalovaného o zbrojení k válce proti sovětskému Rusku, pronesený v uzavřeném shromáždění okresního zastupitelstva nebyl s to, by poškodil bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost a veřejný pořádek. Stutková podstata tohoto přečinu, pokud jde o poškození bezpečnosti státu, veřejné bezpečnosti a veřejného pořádku, může býti naplněna, i když se účinky nepravdivé zprávy jeví v menším okruhu osob a místa; v souzeném případě její sdělení ve shromáždění okresního zastupitelstva nevyklučovalo, by se zpráva dalším působením přímých posluchačů projevu nemohla dostat i k vědomosti většího počtu lidí; bylo již shora podotčeno, že projev byl nejen pronesen veřejně, nýbrž že byl i určen pro širší veřejnost. Zjišťuje-li tudíž rozsudek způsobem formálními výtkami nenapadeným způsobilost zprávy vyvolati účinky uvedené v § 18 čis. 2 zák. na ochr. rep., jest výtka stížnosti popíráním skutkového zjištění.

Čís. 3826.

Skutková podstata přečinu podle § 16 čis. 1 zák. na ochr. rep. nevyžaduje, by byl veřejně vychvalován nebo výslovně schvalován zločin nebo přečin, který se skutečně stal, nebo by jinak s ním byl projevován souhlas; stačí, byl-li oním způsobem schvalován zločin nebo přečin buď